

ВЕКТОРИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

- A** Проблема підвищення якості професійної підготовки кваліфікованих фахівців у сучасних умовах активно обговорюється вітчизняною педагогічною спільнотою, насамперед, у зв'язку з існуванням основної проблеми вищої професійної освіти – невідповідністю якості підготовки кваліфікованих кадрів потребам особи, національної економіки та суспільства. Інтеграційний освітній процес із упровадження європейських норм і стандартів в освіті і науці України вимагає необхідність модернізації вітчизняної професійної освіти, створення такої моделі освітнього процесу, в якій би оптимально поєдналися кращі вітчизняні й зарубіжні традиції.

Зміст статті спрямовано на: обґрунтування науково-методичних основ якісного забезпечення освітнього процесу у закладах професійної (професійно-технічної) освіти на основі компетентнісного та персоніфікованого підходів; висвітлення практики провідних вітчизняних закладів вищої освіти з розроблення та впровадження в освітній процес професійної підготовки силлабусів навчальних дисциплін – персоніфікованих програм педагога для навчання здобувачів освіти; залучення до підготовки кваліфікованих фахівців стейкхолдерів – так званих груп інтересів або груп впливу. Аналіз перспективного досвіду діяльності вітчизняних закладів вищої (професійної) освіти дає можливість окреслити вектори підвищення якості професійної підготовки у сучасних умовах.

Ключові слова: якість освіти; критерії якості освіти; реформування освіти; компетентнісний підхід; творча особистість; персоніфікація; силлабус навчальної дисципліни; стейкхолдер

- S** *Shevchuk Svitlana. Vectors of the Specialists' Vocational Training Quality Improvement in Modern Conditions.*

The problem of quality improving of vocational training of qualified specialists in modern conditions is being actively discussed by national pedagogical community, first of all, due to existence of the higher professional education main problem - the inadequacy of the training quality of qualified personnel to the needs of an individual, national economy and society. Integrational education process via implementation of European norms and standards in the Ukraine education and science requires the need to modernize national vocational education, to create such a model of the educational process in which the best domestic and foreign traditions would be optimally combined.

The paper is aimed at: scientific and methodological bases substantiation of educational process qualitative provision in institutions of professional (vocational-technical) education on the basis of competence and personified approaches; coverage of leading national higher education institutions practice on the development and implementation in the professional training educational process of educational disciplines syllabuses as teacher personalized programs for training of education recipients; involvement in the training of qualified stakeholders. The perspective experience analysis of national higher (vocational) education institutions activity gives an opportunity to outline the vectors of improvement of vocational training quality in modern conditions.

Key words: education quality; education quality criteria; education reform; competence approach; creative personality; personalization; discipline syllabus; stakeholder

Шевчук Світлана Степанівна, старша викладачка кафедри методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, Україна

Shevchuk Svitlana, Senior Lecturer of the Vocational Education Methodology and Humanitarian Disciplines Department at the Bila Tserkva Institute of Continuing Professional Education, of the State University of Education Management, the Ukraine National Academy of Pedagogical Sciences, Ukraine

E-mail: shevchukbinpo@ukr.net

Актуальність проблеми. Інтеграційні процеси, що відбуваються в Україні, все сильніше захоплюють усі сфери суспільного життя, вимагають адекватних відповідей від професійної освіти, посилення якості підготовки сучасного фахівця, відповідного всім вимогам міжнародного співтовариства. Сталий розвиток нашої держави визначається в загальному контексті європейської інтеграції з орієнтацією на фундаментальні цінності західної культури, що додасть новий виток до розвитку особливостей українського суспільства, розвитку вищої освіти в країні, що має давні міцні традиції.

Інтеграційний освітній процес полягає в упровадженні європейських норм і стандартів в освіті й науці України, розширенні її власних культурних і наукових досягнень в ЄС. Дані кроки спрямовані на зміцнення в Україні європейської культурної ідентичності й посилення інтеграції в загальноєвропейське інтелектуально-освітнє середовище. Особливо важливим є виконання сумісних культурних, наукових і освітніх проєктів, залучення українських педагогів, учених і фахівців до загальноєвропейських програм наукових і освітніх досліджень.

В умовах розвитку суспільства якість освіти стає головним аргументом людського розвитку, який задовольняє, по-перше, прагнення людини до самовдосконалення та саморозвитку і, по-друге, потреби суспільства щодо освічених і висококультурних громадян.

Мета статті полягає в окресленні основних напрямів підвищення рівня якості професійної підготовки студентів у закладах вищої (зокрема, професійної) освіти, виявленні головних показників якості освіти, на основі врахування яких можливе вирішення проблеми її підвищення, а також консолідації різних точок зору на вирішення означеної проблеми.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Відповідно до Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року метою модернізації професійної освіти в Україні є створення такої моделі освітнього процесу, в якій би оптимально поєдналися кращі вітчизняні й зарубіжні традиції. Поєднання гуманістичних традицій української педагогіки та зарубіжного досвіду виховання особистості, здатної до активних самостійних дій, дозволить створити динамічну, мобільну, конкурентоспроможну модель системи професійного навчання [4].

Сучасні умови демократизації суспільства, реформування професійної освіти у контексті глобалізації та євроінтеграції, проблеми і завдання підготовки висококваліфікованих, конкурентоспроможних робітників висувають нові вимоги до вітчизняних педагогічних працівників професійної школи. Професійно-педагогічна робота у закладах освіти системи ПТО України потребує від педагогів сучасних знань щодо організації та здійснення освітнього процесу у відповідності до соціально-економічного розвитку суспільства.

Нові реалії висувають інші вимоги до якості освіти, зокрема, універсальності підготовки випускників вищих (у тому числі і професійних) закладів освіти, їхньої адапта-

ції до соціальних умов, особистісної орієнтованості освітнього процесу, його інформатизації, визнанні важливості освіти у забезпеченні сталого людського розвитку.

Відповідно до Концепції реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 року (далі Концепція), схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12 червня 2019 р. № 419-р, *основною проблемою є невідповідність підготовки кваліфікованих кадрів потребам особи, національної економіки та суспільства.*

Метою Концепції є проведення реформи професійної (професійно-технічної) освіти, що забезпечить виконання таких трьох базових завдань:

1. Децентралізацію управління та фінансування у сфері професійної (професійно-технічної) освіти.
2. Формування показників регіонального замовлення на підставі даних аналізу стану ринку праці.
3. Забезпечення якості професійної (професійно-технічної) освіти.

Відповідно до Концепції *досягнення якості професійної (професійно-технічної) освіти планується досягнути шляхами:*

- формування змісту професійної (професійно-технічної) освіти на компетентнісній основі;
- упровадження внутрішньої системи забезпечення якості освіти та системи зовнішнього забезпечення якості освіти;
- модернізації освітнього середовища, що забезпечує інноваційність, доступність, прозорість, гнучкість і відкритість освітнього процесу;
- удосконалення системи підготовки педагогічних працівників у сфері професійної (професійно-технічної) освіти із залученням до освітнього процесу висококваліфікованих працівників виробництва та сфери послуг;
- запровадження мотиваційних механізмів стимулювання професійної діяльності та розвитку рівня компетентності педагогічних працівників;
- державно-приватне партнерство у сфері професійної (професійно-технічної) освіти та взаємозв'язок із ринком праці шляхом формування системи професійних кваліфікацій і створення єдиного освітнього середовища професійної (професійно-технічної) освіти;
- упровадження механізмів стимулювання роботодавців до участі в освітньому процесі;
- створення умов для розвитку дуальної форми здобуття освіти;
- визнання неформальної та інформальної освіти, повних і часткових професійних кваліфікацій;
- популяризацію професійної (професійно-технічної) освіти серед дітей, молоді, дорослих, планування професійного розвитку та кар'єри.

Отже, *розв'язання проблеми невідповідності підготовки кваліфікованих кадрів потребам національної економіки*

та суспільства передбачається здійснити шляхом проведення системної реформи професійної (професійно-технічної) освіти, зокрема децентралізації системи управління та диверсифікації джерел фінансування, модернізації структури та змісту, оновлення нормативно-правового забезпечення, а також розвитку державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти.

Реформування системи забезпечення якості професійної (професійно-технічної) освіти передбачає:

- формування внутрішньої системи забезпечення якості освіти та системи зовнішнього забезпечення якості освіти;
- розроблення нових стандартів професійної (професійно-технічної) освіти на базі професійних стандартів, які ґрунтуються на компетентнісному та особистісно-орієнтованому підходах до навчання;
- формування мережі кваліфікаційних центрів, основними функціями яких є оцінювання і визнання результатів навчання, присвоєння та/або підтвердження відповідних професійних кваліфікацій;
- забезпечення стимулювання професійного зростання педагогічних працівників, а також залучення до освітнього процесу висококваліфікованих працівників виробництва та сфери послуг.

Викладення основного матеріалу. У термінологічному словнику *якість освіти* трактують як збалансовану відповідність освіти (як результату, процесу, освітньої системи) установленим потребам, цілям, вимогам, нормам (стандартам). Якість освіти розкривається в таких поняттях: якість освітнього процесу, педагогічної діяльності, науково-педагогічних кадрів, матеріально-технічної бази, інформаційно-освітнього середовища, студентів, учнів, абітурієнтів, наукових досліджень тощо [5, с. 6].

Освітні реалії сьогодення, прогнозуючи появу нових педагогічних професій (експерт, інноватор, наставник, координатор освітніх онлайн-програм, тьютор, особистий куратор, розробник освітніх траєкторій, організатор проєктного навчання, ментор стартапів тощо) та враховуючи вимоги до конкурентоспроможності фахівців на ринку праці, акцентують увагу науково-педагогічних працівників брати за професійний орієнтир *творчу спрямованість діяльності педагога професійної школи*, що передбачає [1, с. 365]:

- розроблення принципово нових моделей і підходів до навчання, розвитку і виховання здобувачів освіти;
- раціоналізацію та модернізацію змісту, форм, методів і засобів освітнього процесу у світлі реформування освіти, зокрема з метою розвитку творчих можливостей, талантів та обдарованості вихованців;
- комплексне і варіантне використання у професійній діяльності всієї сукупності теоретичних знань і практичних навичок;
- бачення нової проблеми у зовнішні традиційній ситуації, знаходження оптимально-варіативних шляхів її вирішення;

– застосування науково доказового вибору дій у конкретній педагогічній ситуації;

– проведення систематичного самоаналізу професійної діяльності, науково дослідницької роботи з творчого узагальнення власного досвіду та перспективного досвіду своїх колег;

– володіння формами і методами управління творчою навчальною діяльністю здобувачів освіти з метою розвитку їхніх творчих можливостей;

– реалізацію на практиці принципів педагогіки співробітництва, прояв гнучкості при виборі оптимальних управлінських рішень у нестандартних (особливо конфліктних) ситуаціях;

– оригінальне конструювання освітнього процесу.

Показником успішності спеціаліста-педагога є наявність у структурі його особистості таких компонентів: мотиваційно-ціннісного (наявність мотивації, особистісної зацікавленості), когнітивного (наявності теоретичних знань) та операційно-діяльнісного (володіння сучасними освітніми технологіями у сфері педагогічної діяльності).

У високій якості освітніх послуг зацікавлені як окрема особа, так і держава, що має виступати гарантом національних інтересів. Крім того, до якості освіти виявляє зацікавленість і роботодавець. Якість – одна з найважливіших філософських категорій. Якість освіти залежить, значною мірою від активності здобувачів професійної освіти, від бажання кожного з них розвиватись і самовдосконалюватись, від здатності та готовності використовувати набуті знання тощо.

Закон України «Про вищу освіту», схвалений Верховною Радою України за № 2299 від 18.12.2019 року, наводить таке визначення даного поняття: «Якість вищої освіти – сукупність якостей особи з вищою освітою, що відображає її професійну компетентність, ціннісну орієнтацію, соціальну спрямованість і обумовлює здатність задовольняти як особисті духовні й матеріальні потреби, так і потреби суспільства. Якість освітньої діяльності – сукупність характеристик системи вищої освіти та її складників, яка визначає її здатність задовольняти встановлені й передбачені потреби окремої особи або(та) суспільства».

Таким чином, під *якістю освіти* розуміють *сукупність певних світоглядних, поведінкових і професійно значущих властивостей та характеристик особи, що зумовлюють її здатність задовольняти як особисті духовні та матеріальні потреби, так і потреби суспільства* [1, с. 363].

Болонськими угодами (Спільна декларація міністерств Великої Британії, Німеччини, Франції, Італії від 18.05.1998 р.) запропоновано визначальні *критерії якості освіти*, а саме: якість підготовки фахівців; зміцнення довіри між суб'єктами освіти; відповідність європейському ринку освіти; мобільність студентів і педагогів ВНЗ (тепер – ЗВО); сумісність кваліфікації на вишівському та післявишівському етапах підготовки; посилення конкурентоспроможності національної системи освіти. Наразі обов'язковою вва-

жається наявність внутрішніх і зовнішніх державних і громадських систем контролю за якістю освіти.

У світовій практиці застосовуються *три основних підходи до оцінювання якості освіти: репутаційний* (на основі експертних оцінок), *результативний* (за об'єктивними показниками) і *загальний*. Кількість підходів може бути й більше: традиційний (престижність ЗВО), науковий (відповідність стандартам), менеджерський (задоволення клієнта), споживчий (сам споживач визначає якість), демократичний (користь вищого закладу освіти для суспільства).

Основою для оцінювання якості професійної підготовки, а також якості діяльності закладів професійної (професійно-технічної) освіти є державні стандарти ПТО і галузеві стандарти. Практичною реалізацією даних стандартів повинна стати саме система оцінювання якості освіти.

Сучасний працедавець зацікавлений у такому працівникові, який: уміє думати самостійно і вирішувати різноманітні проблеми; має технічне, технологічне, критичне і творче мислення.

Крім того, сучасний фахівець повинен володіти певними *якостями особистості*, зокрема [3, с. 128]:

- гнучко адаптуватися в життєвих ситуаціях, самостійно здобувати знання, вміло застосовувати їх на практиці для вирішення різноманітних проблем;
- самостійно критично мислити, вміти побачити проблеми і шукати шляхи їхнього подолання;
- чітко усвідомлювати, де і яким чином отримані знання можуть бути застосовані в дійсності;
- бути здатним генерувати нові ідеї, творчо мислити, грамотно працювати з інформацією;
- самостійно працювати над розвитком власної моральності, інтелекту, культурного рівня, бути комунікабельним, контактним у різних соціальних групах, уміти працювати спільно в різних областях.

Необхідність формування нової генерації висококваліфікованих фахівців різних галузей виробництва і сфери послуг, здатних виконувати складні виробничі завдання на високому професійному рівні, вимагає від закладів професійної (професійно-технічної) освіти переосмислення мети і змісту професійної підготовки цієї категорії спеціалістів на основі компетентнісного підходу.

Нині актуальними є змістовні трансформації у системі професійної підготовки кваліфікованих робітників, зокрема це стосується пошуку інноваційних форм, нових методик, інтерактивних технологій навчання на всіх етапах освітнього процесу у професійній школі. Стає необхідним перехід до систем навчання, зорієнтованих на формування як особистісних якостей фахівця, так і компетенцій у майбутній професійній діяльності. Проте кардинальні зміни, що відбуваються в українській професійно-технічній освіті, нові умови її функціонування вимагають істотного коригування освітнього процесу. З огляду на це, в системі професійної підготовки фахівців сфери обслуговування широко впроваджується *компетентнісний підхід*.

Важливим аспектом у формуванні професійної компетентності майбутніх фахівців є *обґрунтування методичних основ якісного забезпечення освітнього процесу*, що передбачають інтеграцію фундаментальних і спеціальних знань на засадах створення такої педагогічної системи, яка б сприяла цілісному й неперервному розвитку, професійному зростанню та життєвому становленню особистості. Аналіз науково-педагогічної літератури дає змогу визначити *систему організаційно-методичних засобів забезпечення якості освітнього процесу*, а саме [7, с. 26]:

- нормативно-правові акти в галузі професійно-технічної освіти (закони, постанови, накази, кваліфікаційні характеристики);
- державні галузеві стандарти, нормативи щодо організації навчально-виробничої діяльності тощо);
- наукові (концепції, принципи, інноваційні підходи);
- навчальні (плани, програми дисциплін, підручники, посібники, електронні освітні ресурси тощо);
- методичні (інноваційні методики, засоби навчання, інструктивні, методичні матеріали до виконання самостійних, лабораторних, практичних робіт тощо);
- матеріали, які описують зміст, визначають структуру, прогнозують результат, регламентують послідовність і перебіг теоретичного, практичного навчання та виробничих практик.

Удосконалення системи підготовки фахівців залежить від організації освітнього процесу та використовуваної в ньому сучасних освітніх практик. Нині якість підготовки кваліфікованих робітників досягається, як правило, через збільшення кількості інформації, тоді як дійсність постійно вимагає раціоналізувати процес навчання, тобто будувати пізнавальний процес із виділенням лише важливих, істотних знань і вмінь для підготовки конкретного фахівця. Практика об'єктивно потребує зробити головною фігурою освітнього процесу конкретного учня (студента). Тим самим процес професійної підготовки фахівців має стати *персоніфікованим*. Отже, постає очевидна проблема невідповідності між сучасними вимогами замовників робітничих кадрів, що висуваються до фахівця, і дещо застарілими освітніми технологіями, які реалізуються у більшості вітчизняних професійних закладів освіти без урахування змін зовнішнього соціального середовища та євроінтеграційних процесів. Усунення цієї невідповідності можливе лише в разі відповідного коректування інформаційного поля та інформаційно-педагогічних потоків цього поля, спрямованих на підвищення продуктивності сучасних освітніх технологій у процесі підготовки кваліфікованих робітників для різних галузей виробництва і сфери обслуговування.

Одним із вагомих векторів підвищення якості професійної освіти у закладах освіти є розроблення *силлабусів навчальних дисциплін*.

У Вікіпедії *сутність силлабуса* трактується як *навчальна програма дисципліни*, що включає в себе опис навчальної

дисципліни, мету та завдання, змістовні модулі та найменш тем занять, тривалість кожного заняття, завдання до самостійної роботи, час консультацій, вимоги викладача, критерії оцінки, список використаної літератури.

Розробляється силлабус на засадах освітньо-кваліфікаційної характеристики, освітньо-професійної програми підготовки фахівця того чи іншого рівня та відповідного навчального і робочого навчального планів, з урахуванням логічної моделі викладання дисципліни.

Отже, силлабус є стислим описом компоненти освітньої програми, частиною навчально-методичного комплексу, який містить основні характеристики дисципліни і має на меті допомогти здобувачеві в організації його навчальної діяльності. При формуванні силлабусу навчальної дисципліни використовуються чинні стандарти вищої освіти та/або освітньо-професійні програми навчальних дисциплін. Програмні результати навчання – сукупність знань, умінь, навичок, інших компетентностей, набутих здобувачами освіти у процесі вивчення дисципліни, які можна ідентифікувати, кількісно оцінити та виміряти [2, с. 9].

По суті, *силлабус* – це *персоніфікована програма педагога* для навчання здобувачів освіти з кожної навчальної дисципліни, який розробляється на засадах освітньо-кваліфікаційної характеристики, освітньо-професійної програми підготовки фахівця того чи іншого рівня та відповідного робочого навчального плану, з урахуванням логічної моделі викладання дисципліни.

Практика використання силлабусів навчальних дисциплін в Україні спричинено загальною інтеграцією держави в європейський освітній простір, що характеризується адаптацією до міжнародних освітніх програм і навчальних методик, потребами суспільства та запитом ринку праці. Практика імітації й фальсифікації наукових досліджень набула поширення через ігнорування загальноновизнаних стандартів якості досліджень і значне збільшення питомої ваги досліджень у відповідних напрямках.

Білоцерківським інститутом післядипломної неперервної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України розроблено та ефективно реалізується «Положення про силлабус навчальної дисципліни», яке визначає й утворює пріоритетні напрями побудови навчального плану і підходів до його реалізації щодо викладання окремих навчальних дисциплін за відповідними освітніми програмами підготовки здобувачів вищої освіти.

Положення розроблене з урахуванням основних положень законів України «Про освіту» та «Про вищу освіту», Положення «Про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти», Положення про організацію освітнього процесу у Білоцерківському інституті неперервної професійної освіти та інших чинних нормативно-правових актів.

При укладанні змісту «Положення про силлабус навчальної дисципліни у Білоцерківському інституті неперервної професійної освіти» враховано досвід провідних зарубіж-

них і вітчизняних закладів вищої і післядипломної освіти у сфері розроблення навчальних методик.

Практика розроблення та впровадження в освітній процес силлабусів навчальних дисциплін для підготовки фахівців I і II рівнів вищої освіти (бакалаврів і магістрів) спрямована на розвиток ключових компетенцій і творчість здобувачів освіти.

Наукова творчість здобувачів освіти – один із методів формування компетенцій сучасного фахівця. Вона зорієнтована на реалізацію важливих завдань у сфері підготовки фахівців:

- формування науково-професійного світогляду, оволодіння методологією та методами наукового дослідження;
- глибоке розуміння обраної спеціальності;
- розвиток творчого мислення та індивідуальних здібностей студентів у вирішенні практичних завдань;
- розширення теоретичного кругозору й наукової ерудиції майбутнього фахівця;
- підвищення рівня фахових знань;
- формування практичних навичок;
- створення умов для самореалізації особистості;
- накопичення інтелектуального потенціалу.

Наукова творчість здобувачів вищої освіти обов'язково має носити системний характер, який передбачає визначення цілей і завдань наукової роботи, створення концепції (основних напрямів, стратегії їхньої реалізації, програми та методики) підготовки майбутніх фахівців до науково-дослідної діяльності; визначення структурних компонентів цієї системи; виявлення рівнів і критеріїв оцінки результативності наукової роботи; добір форм, методів, засобів реалізації визначеної програми.

Вагомим значенням у підвищенні якості професійної освіти сьогодні набуває залучення до підготовки кваліфікованих фахівців *стейкхолдерів* – зацікавлених сторін, фізичних та юридичних осіб, які мають легітимний інтерес в ефективній діяльності закладів професійної (професійно-технічної) освіти, тобто певною мірою залежать від неї або можуть впливати на якість і діяльність. Іноді їх називають групами інтересів або групами впливу.

Нині специфіка діяльності сучасного закладу вищої освіти дозволяє розглядати його як стейкхолдер-компанію – систему, яка складається з багатьох різних груп зацікавлених сторін. *Зовнішніми стейкхолдерами* може виступати держава, регіональні органи державної влади та органи місцевого самоврядування, роботодавці, інвестори, освітні установи різних типів і видів, засоби масової інформації. *Внутрішні стейкхолдери* – здобувачі освіти різних категорій та їхні батьки, науково-педагогічні працівники, навчально-допоміжний і адміністративно-управлінський персонал [6, с. 14].

У відповідності до «Положення про стейкхолдерів освітніх програм», розроблених різними державними закладами вищої (професійної) освіти діяльність стейкхолдерів

поширюється на професію (спеціальність), кафедру чи факультет, де безпосередньо відбувається формування освітньої діяльності та освітнього процесу через надання пропозицій та участь у роботі методичної ради (комісії) щодо освітніх програм.

Стейкхолдери рецензують освітні програми спеціальностей у частині фахової підготовки та проводять експертну оцінку їхньої якості, але не втручаються в процедури здійснення освітнього процесу та академічного складника щодо формування результатів навчання з інтегральної компетенції здобувачів вищої освіти. Вплив стейкхолдерів на якість освітніх програм здійснюється через роботу на факультетських секціях і надання до вченої ради факультету (кафедри) пропозицій щодо їхньої відповідності нормативним документам з освіти та сучасних позитивних тенденцій у сфері виробництва та економіки.

Висновки. Наукові дослідження з проблем теорії і методики професійної освіти повинні мати випереджувальний характер і спрямовуватися на: прогнозування розвитку професійної освіти; обґрунтування й проектування нових моделей та організаційно-педагогічних форм підготовки робітників, змісту професійної освіти, інноваційних технологій навчання професії, формування іміджу педагога професійної школи.

Система забезпечення якості вищої (у тому числі і професійної) освіти повинна бути зорієнтована на: формування нової генерації висококваліфікованих фахівців різних галузей науки, виробництва і сфери послуг; високий рівень компетентності суб'єктів освітнього процесу та зміцнення довіри між ними; розроблення та оновлення державних стандартів; удосконалення навчально-програмного та науково-методичного забезпечення освітнього процесу у закладах вищої (професійної) освіти; оригінальне конструювання освітнього процесу; залучення стейкхолдерів до експертизи якості освітніх навчальних програм.

Однією з головних умов успішної реалізації основних принципів і завдань підвищення якості професійної освіти є *вдосконалення системи підвищення кваліфікації*, що надає можливість підтримувати відповідну професійну дієспроможність педагогічних працівників професійної школи, враховувати їхні індивідуальні особливості та освітні потреби, сприяти зростанню рівня цих потреб та мотивації творчої педагогічної діяльності у процесі впровадження освітніх і галузевих інновацій у професійну підготовку в аспекті євроінтеграційних тенденцій.

Перспективами подальшого підвищення рівня якості професійної підготовки є: проведення моніторингових досліджень і здійснення коротко- та довгострокового прогнозування потреби економіки на ринку праці України у кваліфікованих кадрах у розрізі професій; оновлення змісту професійно (професійно-технічної) освіти шляхом розроблення державних стандартів нового покоління;

вдосконалення системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації педагогічних працівників і працівників, які залучаються до організації та проведення професійного навчання персоналу на виробництві; запровадження єдиної системи статистики і показників якості професійної освіти, співставної із світовою практикою, оновлення механізмів ліцензування та атестації у системі професійної (професійно-технічної) освіти.

Список використаних джерел

1. Кінаш І. П. Якість освіти як результат, процес та освітня система. *Науковий вісник НЛТУ України* : зб. наук.-техн. праць. Львів : РВВ НЛТУ України, 2011. Вип. 21.5. С. 363–368.
2. Методичний супровід навчальної дисципліни «Теорія та практика кримінально-правової кваліфікації»: рівень вищ. освіти – другий (магістерський) рівень: ступінь вищ. освіти – магістр: галузь знань – 08 «Право»: спец. – 081 «Право» / за заг. ред. О. В. Ус. Харків : Право, 2018. 166 с.
3. Мурашко М. І., Назарко С. О. Формування моделі оцінювання якості вищої освіти і можливість її реалізації в системі підготовки фахівців. *Вісник Чернівецького державного технологічного університету. Серія: Економічні науки* : зб. наук. праць. Чернівці : ЧДТУ, 2010. № 43. С. 122–131. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vcndtu/2010_43/16.htm.
4. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року : Указ Президента України від 25.06.13 року № 344/2013. URL: www.ligazakon.ua.
5. Терминологический словарь в области управления качеством высшего и среднего профессионального образования. Санкт-Петербург : Изд-во СПбГЭТУ "Лети", 2005. 63 с.
6. Чепак В. Університет як стейкхолдер-компанія: потреба чи необхідність? *Освіта і суспільство. Серія: Новий колегіум*. 2017. № 1. С. 14–17.
7. Шевчук С. С. Реалізація сучасних освітніх практик у професійну підготовку фахівців сфери обслуговування : навч.-метод. посіб. Біла Церква : БІНПО ДВНЗ «УМО» НАПНУ, 2018. 139 с.

References

1. Kinash, I. P. (2011). Yakist osvity yak rezultat, protses ta osvitnia systema [Quality of education as a result, process and educational system]. In *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy* [Scientific Bulletin of NLTU of Ukraine]: zb. nauk.-tekhn. prats (Is. 21.5, pp. 363-368). Lviv: RVV NLTU Ukrainy [in Ukrainian].
2. Us, O. V. (Ed.). (2018). *Metodychnyi suprovod navchalnoi dystypliny "Teoriia ta praktyka kryminalno-pravovoi kvalifikatsii"* [Methodical support of the discipline "Theory and practice of criminal law qualification"]: riven vyshch. osvity – druhyi (mahisterskyi) riven : stupin vyshch. osvity – mahistr : haluzь znan – 08 «Pravo» : spets. – 081 «Pravo». Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
3. Murashko, M. I., & Nazarko, S. O. (2010). Formuvannia modeli otsiniuvannia yakosti vyshchoi osvity i mozhlyvist yii realizatsii v systemi pidhotovky fakhivtsiv [Formation of a model for assessing the quality of higher education and the possibility of its implementation in the training system]. In *Visnyk Chernivskoho derzhavnogo tekhnolohichnoho universytetu. Seria: Ekonomichni nauky* [Bulletin of Chernihiv State Technological University. Series: Economic sciences]: zb. nauk. prats (No. 43, pp. 122-131). Chernihiv: ChDTU. Retrieved from http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vcndtu/2010_43/16.htm [in Ukrainian].
4. *Pro Natsionalnu stratehiu rozvytku osvity v Ukraini na period do 2021 roku* [On the National Strategy for the Development of Education in Ukraine until 2021]: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 25.06.13 roku № 344/2013. Retrieved from www.ligazakon.ua [in Ukrainian].
5. *Terminologicheskii slovar v oblasti upravleniia kachestvom vysshego i srednego professionalnogo obrazovaniia* [Terminological dictionary in the field of quality management of higher and secondary vocational education]. (2005). Sankt-Peterburg: Izd-vo SPbGETU "Leti" [in Russian].
6. Chepak, V. (2017). Universytet yak steikholder-kompaniia: potreba chy neobkhidnist? [University as a stakeholder company: need or necessity?]. *Osvita i suspilstvo. Seria: Novyi kolehium* [Education and society. Series: New Collegium], 1, 14-17 [in Ukrainian].
7. Shevchuk, S. S. (2018). *Realizatsiia suchasnykh osvitnikh praktyk u profesiinu pidhotovku fakhivtsiv sfery obsluhovuvannia* [Implementation of modern educational practices in the training of service professionals]: navch.-metod. posib. Bila Tserkva: BINPO DVNZ «UMO» NAPNU [in Ukrainian].

Дата надходження до редакції авторського оригіналу: 07.05.2020